

דגשים לפיקוח על נטיעות עצים במרחב העירוני

נטיעת עצים במרחב העירוני היא פעולה מורכבת ומשמעותית, המשפיעה באופן ישיר על התפתחות העצים והתבססותם לטווח הארוך.

מסמך זה נועד לשמש כלי עבודה עבור מפקחי נטיעות עצי רחוב ומרכז את הנקודות העיקריות שיש להקפיד עליהן לאורך התהליך – מבחירת העצים במשתלה, דרך ההכנות באתר הנטיעה ועד לשלב הנטיעה ותמיכת העצים, על מנת להבטיח התאמה בין תכנון לביצוע ולמנוע כשלים.

מומלץ לקרוא את המסמך במלואו לפני היציאה לשטח, וכן להדפיס ולהביא אותו ביום הנטיעה.

נושא	נקודות חשובות לבדיקה	בוצע	הערות
בית הגידול ובורות הנטיעה	גודל בורות הנטיעה מותאם לנפח גוש השורשים (קוטר הבור לפחות פי שניים מקוטר הגוש)		
	בורות הנטיעה נקיים מפסולת בניין ושאריות אחרות		
	בורות הנטיעה נקיים מהפרעות כגון: שרולים, צנרת ותשתיות אחרות		
	ביצוע בדיקת ניקוז מדגמית (לפחות 48 שעות לפני הזמנת העצים)		
קבלת העצים מהמשתלה	העצים המיועדים לנטיעה גודלו/נרכשו עבור הפרויקט		
	העצים ללא פגעים, שברים או סדקים בגזע ובענפים העיקריים		
	המוביל והענפים העיקריים לא קטומים		
	העצים ללא פצעי גיזום טריים לאורך הגזע		
	העצים חיוניים ובעלי נוף מלא (בהתאם לעונה)		

דגשים לפיקוח על נטיעות עצים במרחב העירוני: (המשך)

נושא	נקודות חשובות לבדיקה	בוצע	הערות
קבלת העצים מהמשתלה	העלווה ללא סימני מחסור משמעותיים בחומרי הזנה או סימני עקה (סטרס) אחרים		
	העלווה נקייה ממזיקים משמעותיים		
	צוואר השורש חשוף ונקי מאדמה וללא שורשים מחגרים		
	גוש השורשים תקין, בלי סלסול שורשים או חתכים גדולים		
נטיעת העצים	ישנה התאמה בין עומק בור הנטיעה לגוש השורשים, כך שצוואר השורש אינו מכוסה באדמה		
	נעשה שימוש מינימלי בתוחם או במכווין שורשים, באופן שאינו פוגע בהתפתחות התקינה של העץ		
	מיקום העץ בבור בהתאם להנחיות אדריכל הנוף והתחשבות במרחב (כיוון ענף שלד ראשון)		
	יישום קומפוסט ודשן בהתאם להנחיות המפרט ולבדיקות הקרקע		
תמיכה בעצים	תמיכת העץ באמצעות שלוש סמוכות עץ, המחוברות זו לזו בצורת משולש. כל סמוכה מעוגנת לקרקע כך ששליש מאורכה נעוץ באדמה, מחוץ לגוש השורשים		
	קשירת הגזע לסמוכות באמצעות רצועה רחבה וגמישה בגובה שלישי עד מחצית הגזע		

בית הגידול ובורות הנטיעה

*יש לבדוק נקודות אלה טרם הזמנת העצים מהמשתלה

- בית הגידול לא נפגע בפרק הזמן שחלף מסיום ההתקנה עד הנטיעה.
- גודל בית הגידול (נפח ושטח נטו), כפי שתוכנן, לא צומצם במהלך העבודות.
- בדיקות התקינות של מערכות האוורור וההשקיה בוצעו כהלכה (עד 48 שעות לפני מועד הזמנת העצים).

קבלת העצים מהמשתלה

- העצים שהגיעו לשטח הם העצים שסומנו במשתלה ע"י האגרונום.
- העצים לא נפגעו במהלך ההעמסה, ההובלה או הפריקה.
- העצים במצב בריאותי תקין וללא פגעים פיזיים.
- העצים אינם נגועים במזיקים ופתוגנים, ללא סימני יובש או מחסור משמעותי בחומרי הזנה, סימני המלחה, פגיעות וכיסוי צוואר השורש, חתכים של שורשים גדולים, חיגור או סלסול שורשים.

נטיעת העצים

- אם נעשה שימוש בתוחם שורשים, יש לצמצם אותו לאזורים הנדרשים בלבד לצורך הגנה על תשתיות חשמל/מים/תקשורת. אין להקיף עצים בתוחם שורשים מכל הכיוונים.
- רמות הדישון שנקבעו תואמות את תוצאות בדיקת הקרקע והמפרט. כמו כן, יש לוודא כי הדשן והקומפוסט מיושמים באופן הומוגני בקרקע באמצעות ערבוב ולא בריכוז נקודתי.
- יש לכוון את ענפי השלד בזמן הנטיעה, בדגש על ענפי השלד הראשונים, כך שלא יהוו מפגע בטיחותי למשתמשי הדרך בעתיד ולא תידרש הסרת ענפי שלד נמוכים מדי בבגרותו של העץ.

תמיכה בעצים

- תכלית העיגון היא לשמור על העץ ישר לאורך תקופת החיים הראשונה, תוך מתן אפשרות לתנועה בתגובה למשבי רוח וליצירת מערכת שורשים ה"מודעת" לכיווני הכוחות הפועלים עליה.
- שלוש הסמוכות ימוקמו במרחק של 30-50 ס"מ מגזע העץ ויחוברו ביניהן בצורת משולש יציב. קוטר הסמוכות יהיה 7.5 ס"מ, עם חתך אחיד לכל אורכן.
- הקשירה לעץ תיעשה באמצעות רצועה רחבה וגמישה שתמנע פגיעה בגזע אך תאפשר תנועה בתגובה לרוח, בעיקר של חלקי הנוף מעל נקודת הקשירה.
- התמיכה תתבצע על פי מסמך "הנחיות כלליות לעיגון עצים".

